

AS DELIBERACIÓNS E ACORDOS PARLAMENTARIOS

Xosé A. Sarmiento Méndez*

Letrado do Parlamento

As disposicións do Regulamento parlamentario que afectan ó réxime dos debates e votacións forman parte do que se coñece como “ritualismo parlamentario”, aspecto que acada notable relevancia para a garantía dos dereitos das minorías, posto que, como ten subliñado o Tribunal Constitucional o formalismo nos procedementos parlamentarios é esencial para a correcta formación da vontade das cámaras. Sentado este principio debe deixarse constancia da prevalencia gubernamental no deseño dos debates parlamentarios, de tal xeito que a través do control da orde do día e das técnicas de limitación e racionalización de debate os gobernos orientan case absolutamente a discusión dos proxectos legislativos e da actividade parlamentaria (1).

I. A fixación da orde do día

Trátase dun trámite parlamentario de singular trascendencia, no que conflúen distintas variables. En primeiro lugar, o xogo das relacións entre a maioría e a minoría parlamentarias, posto que, normalmente aquela tenderá á fixación de ordes do día restrinxidas e con asuntos pouco comprometidos para o goberno, e a minoría propugnará a densidade das ordes do día e a inclusión dos asuntos que poidan desgastar en maior medida o executivo. Asemade, o artigo 23 da Constitución garante un dereito de iniciativa para

---

* Profesor da U. de Vigo

(1) Así, David Arter, *The Nordic Parliament*, C. Hurst and Company, London 1984, páxs. 31 y ss.

o parlamentario individual que debe ter o seu reflexo no tocantes á fixación da orde do día das sesións parlamentarias. Por último, o volume de asuntos pendentes do órgano parlamentario de que se trate condicionará inevitablemente a orde do día, tendo en conta ademais o imperativo regulamentario que impide erguer unha reunión plenaria sen que se teña rematada a orde do día (2).

O réxime xurídico da fixación da orde do día é diferente segundo o órgano parlamentario de que se trate. No caso do pleno da Cámara atopamos un procedemento reforzado que esixe a concorrencia de tres vontades: o presidente, a Mesa e a Xunta de Portavoces. Esta actuación véese condicionada polo “calendario de actividades” da Cámara, concepto este que a pesares de ser utilizado reiterativamente polo Regulamento non aparece definido en ningún lugar.

No tocantes ás comisións serán as súas respectivas mesas as que fixen a orde do día “tendo en conta o calendario establecido pola Mesa do Parlamento”. Desta redacción regulamentaria derívase a ampla marxe de discrecionalidade con que contan as mesas das comisións para fixa-las ordes do día, posto que só deberán respecta-lo papel que o artigo 30 apartado 7 do Regulamento atribúe á Mesa da Cámara na programación das liñas xerais de actuación da mesma, oída a Xunta de Portavoces que conforme ó artigo 39 “establece o calendario de actividades das comisións”. Unha cuestión suscitada é a que provoca o respecto ó calendario xeral da Cámara, entendo que as mesas das comisións deben respecta-los condicionamentos provenientes das datas que quedan libres por non celebrarse sesións plenarias, pero que en ningún modo as comisións ven prohibida a súa actuación sobre temas que xa foron debatidos polo órgano plenario.

Como sinaléi anteriormente, existen variadas prerrogativas do Goberno na fixación da orde do día. Así é posible que o executivo demande a inclusión prioritaria dun asunto nunha sesión concreta. Neste suposto a súa inclusión

---

(2) Aínda que o artigo 72.5 do Regulamento do Parlamento de Galicia nada di acerca da necesidade de esgota-la orde do día no caso das comisións parlamentarias, preséntase como obvia a aplicación analóxica deste precepto pensado para o pleno da Cámara, posto que a indetidade de situacións e de “ratio decidendi é absoluta.

será máis doada se se cumprisen os trámites regulamentarios que posibiliten que o asunto se atope en condicións de ser incluído na orde do día. Pola contra, se o asunto non cumpre os requisitos precisos faise necesario que a Mesa da Cámara acorde, por maioría coa Xunta de Portavoces e o seu presidente, a citada inclusión na orde do día. Este segunda modalidade orixínase pola iniciativa dun grupo parlamentario ou da Xunta de Galicia, e atopa un réxime no dereito parlamentario galego máis relaxado que no País vasco, onde se esixe a unanimidade dos distintos órganos competentes. Por último, a referencia ás “razóns de urxencia” pode despertar suspicacias xa que se trata dun concepto xurídico indeterminado que nalgún caso pode xerar un abuso deste mecanismo por parte do Executivo autonómico.

Finalmente existe unha prerrogativa gubernamental que consiste na solicitude de posposición de asuntos, contemplada no noso Regulamento de xeito exclusivo no artigo 155.4 para as preguntas. Nembargantes, a práctica parlamentaria vén estendendo a súa aplicación analóxica ás proposicións non de lei e incluso ás interpelacións e mocións.

II. Alteración da orde do día

Podemos conceptua-la alteración da orde do día como un cambio na “axenda” dunha sesión previamente fixada. Non se trata, pois, dun cambio na orde do tratamento dos asuntos incluídos nunha sesión, práctica esta habitual e xestionada con axilidade polas distintas mesas das comisións e do Pleno, senón da retirada ou inclusión de asuntos nunha orde do día formulada polos órganos competentes a tal efecto.

No tocantes do Pleno é preciso un acordo da Cámara, a iniciativa do presidente do Parlamento ou por petición de dous grupos parlamentarios ou dunha quinta parte dos membros do legislativo.

No tocantes ás comisións, o dereito parlamentario autonómico opta por un paralelismo absoluto xa que esixe o acordo da Comisión a iniciativa do seu presidente ou por petición de dous grupos parlamentarios ou da quinta parte dos deputados membros da mesma. Con carácter xeral establécese que a inclusión dun novo asunto necesita ter cumpridos os trámites regulamentarios que lle permitan estar en condicións de ser incluído.

A utilidade práctica deste procedemento de alteración da orde do día é subliñada pola doutrina, e así López Garrido entende que este trámite suple a inexistencia da cuestión “previa” ou a cuestión de “non haber lugar a deliberar” (3) no dereito parlamentario español

III. Os debates

1. Os seus presupostos

É tradicional no dereito parlamentario a existencia dun período previo no que a documentación atinente ós debates é posta á disposición dos parlamentarios. Nesta liña, o dereito inglés esixe un prazo de dous días para que as preguntas e as mocións presentadas sexan publicadas no *Notice Paper* (4). Dun xeito moi parello o noso Regulamento establece que ningún debate pode comezar sen a previa distribución, polo menos con corenta e oito horas de antelación do informe, dictame ou da documentación que teña de server de base ó mesmo. Establécese, eso si, a posible exceptuación por parte da Mesa do Parlamento ou da Comisión. A pesares de que esta exceptuación deba ser xustificada, non parece afortunada a previsión regulamentaria deste procedemento, xa que o deputado individual non ten suficientemente garantido o seu dereito de acceso á documentación obxecto do debate se un órgano da Cámara (a Mesa) acorda libremente a súa exceptuación. En todo caso, caberá a vía do recurso de amparo para que sexa o Tribunal Constitucional o que valore se a exceptuación por parte da Mesa da Cámara foi motivada ou non.

2. Desenvolvemento

Os deputados poden intervir se previamente piden a palabra e a obteñen do presidente, así mesmo, presúmese que a ausencia dun deputado

---

(3) Cfr. Diego López Garrido: “Os debates parlamentarios”. *Parlamento e dereito*. Parlamento vasco. Vitoria, 1991. Páxs. 383 a 399.

(4) Asi. E. May: *Treatise on the Law, Proceedings and Usage of Parliament*, Butterwoths, Londres, 1976, páx. 324 e ss.

leva consigo a renuncia ó seu dereito a intervir no debate. Esta presunción suscita problemas no suposto de substitucións entre parlamentarios no seo das comisións parlamentarias, sobre todo cando as iniciativas teñen carácter “intuitu personae” e, polo tanto, non poderían ser defendidas por calquera outro compañeiro de grupo parlamentario.

Seguindo redaccións tradicionais, o noso dereito parlamentario esixe que os discursos se pronuncien de viva voz e persoalmente. Este principio non impide a delegación dun deputado noutro para a súa defensa nos debates, e tampouco a posibilidade de que os discursos sexan lidos, aspecto este que, algún autor como I. Astarloa considera positivo pola necesaria reflexión que merecen as intervencións parlamentarias (5). Por outra banda, os discursos poden pronunciarse dende un lugar especial previsto no Pleno da Cámara e coherentemente establécese un réxime singular que impide ós membros das mesas facer uso da palabra dende os seus lugares de preeminencia nas sesións parlamentarias.

a) O principio da continuidade do discurso

Pode deducirse do contido das nosas disposicións parlamentarias que o discurso na Cámara está imbuído pola lóxica da continuidade de tal xeito que só excepcionalmente e coa intervención do presidente da Cámara, pode producirse a interrupción do mesmo. De tódolos xeitos a práctica das sesións demostra que a Cámara galega adoita as celebracións ou desaprobacións por parte dos deputados respecto a aquel que se atopa no uso da palabra, coa conseguinte interrupción no uso da palabra.

Pódense cita-los supostos en que o presidente da Cámara está habilitado regulamentariamente para interrompe-los discursos dos oradores. Un primeiro caso é aquel no que o deputado agotase o tempo que se lle asignara para o uso da palabra. O Tribunal Constitucional decidiu que, nun suposto atinente ó Parlamento de Galicia, as medidas disciplinarias que o presidente da Cámara pode adoitar neste caso deben ser proporcionadas á infracción

---

(5) Neste sentido, pode consultarse o seu traballo “Elementos para o desenvolvemento da cooperación parlamentaria”. Publicado no anuario de dereito parlamentario *Corts* núm. 6 extraordinario, 1998. Páx. 138.

que da “orde interna da Cámara” supón o abusar do tempo tasado da intervención. Antes de retirarlle a palabra o presidente debe indicarlle dúas veces ó orador que conclúa, o que debe facerse verbalmente, non cabendo interpretar que o xogo das luces existente na tribuna de oradores do Pleno serven de admonición previa ós efectos do previsto no artigo 75.6 do Regulamento da Cámara.

Un segundo suposto ven constituído pola posibilidade que ten o presidente do Parlamento de chamar á cuestión ou á orde ó deputado que ó xuízo da Presidencia se desviara do obxecto do debate ou non respectara as regras básicas da cortesía parlamentaria. Tamén aquí a actuación presidencial debe ser profundamente respectuosa coa liberdade no uso da palabra por parte dos parlamentarios e sobre todo co contido ideolóxico dos discursos dos oradores.

En terceiro lugar o dereito parlamentario galego establece que a Presidencia pode retirarlle a palabra ó orador sen delimita-las causas concretas desta potestade presidencial. Entendo que non existe unha potestade xenérica do presidente do Parlamento para discrecionalmente restrinxir-lo dereito dos deputados a intervir nos debates, e polo tanto a expresión regulamentaria debe entenderse sempre condicionada pola existencia dunha causa previa para a retirada da palabra.

Por último é posible que por razón dunha chamada á orde á Cámara, a algún dos seus membros ou ó público, presidente interrompa ó parlamentario que se atope falando. Resulta tamén aquí criticable a distinción entre a chamada á orde á Cámara ou a algún dos seus membros, xa que calquera petición xenérica de respecta-la orde parlamentaria será consecuencia dunha infracción de tal disciplina por parte dalgún dos suxeitos parlamentarios, que integran por definición a totalidade da Cámara.

b) O dereito ó uso da palabra

Trátase dun dereito tutelable conforme ó establecido no artigo 23 da Constitución española, xa que a intervención nos debates posibilita a formación da vontade do legislativo e polo tanto merece da máis alta tutela xurisdiccional ante o Tribunal Constitucional.

Os deputados contan coa posibilidade de cederse a palabra entre si sempre a cando interveñan nun mesmo sentido. Esta variación no desenvolvemento dos debates conta con dúas condicionantes moi importantes. En primeiro lugar trátase dunha mera alteración na orde do uso da palabra, e non dunha renuncia xenérica do dereito a falar, e por outraba banda é posible que esta cesión se produza entre deputados dun mesmo ou de distintos grupos, sempre e cando o sentido da intervención sexa o mesmo.

A substitución entre oradores está autorizada de xeito expreso no dereito autonómico se ben con un carácter xeral que prantexa dúbidas no suposto daquelas iniciativas parlamentarias que teñen un carácter perso-nalísimo, tal é o caso das preguntas orais e da defensa das emendas nos procedementos legislativos. Nestos supostos debe garantirse a certeza da vontade do deputado que é substituído por outro para que os efectos últimos da iniciativa se produzan.

c) O Executivo nos debates

Os membros da Xunta de Galicia poden intervir “ad libidum” para matizar ou esclarecer feitos ou fixa-la postura do Goberno. Esta habilitación tan xenérica parece non coñecer límites á intervención nos debates por parte dos conselleiros o que choca conceptualmente coas repetidas limitacións que o Regulamento prantexa ós deputados para intervir nos debates como ven de subliñar López Garrido para o caso das Cortes Xerais (6).

As consecuencias desta intervención dos membros do Goberno son do máis favorables para os seus intereses, posto que estas participacións “non reabren o debate”. De tódolos xeitos establécese a existencia dunha réplica específica e dunha dúplica do Goberno do que se deriva unha regulación dobremente favorable ós intereses do Executivo xa que a súa intervención como viñemos de apuntar é totalmente libre e pola contra limitada para a oposición.

---

(6) Deste xeito no seu traballo “Os debates parlamentarios” contido no volúmen *Parlamento e Dereito*. Parlamento Vasco. Vitoria. 1991, páx. 393.

3. Peche

Como xa quedou reseñado anteriormente o xeito habitual de rematalos debates parlamentarios é o transcurso do tempo que o orador ten asignado para a súa intervención, de tal xeito que, se este non rematara a Presidencia despois de avisarlle en dúas ocasións pode retirarlle a palabra.

A Cámara autonómica coñece o mecanismo parlamentario da “moción de peche”, polo que a Presidencia co acordo da Mesa da Cámara de oficio ou a instancia de parte pode acorda-lo peche dunha discusión. O aspecto máis polémico desta moción é a valoración xurídica-política que a Presidencia debe facer e que consiste en estimar que o asunto se atopa suficientemente debatido. O Regulamento consciente desta dificultade prevé un debate sucinto sobre esta petición de peche na que poden falar durante cinco minutos como máximo un orador en contra e outro a favor. Resulta chamativo esta distribución dos turnos xa que na dialéctica parlamentaria na que nos atopamos o habitual é a atribución dos turnos a grupos parlamentarios e non a posicións a prol e en contra que responden máis á dialéctica de confrontación propia do parlamentarismo anglosaxón.

4. As alusións

Nos principios clásicos do dereito parlamentario contémpanse certas regras que exaltan a cortesía parlamentaria chegando a impedi-la cita dos nomes propios ó designa-los deputados ou a mención dos desexos do xefe do Estado ou do poder Executivo (7).

O obxecto das alusións delimitase dun xeito dobre: por un lado que o discurso afecte ó decoro ou dignidade dun grupo parlamentario e por outra banda que os xuízos de valor ou inexactitudes que se emitan afecten a determinados suxeitos pasivos que son a persoa ou conducta dun deputado ou un grupo parlamentario.

---

(7) Así Vincenzo Miceli, *Principii di Diritto Parlamentare*, Milano, Societa Editrice Libreria, 1913, en especial, páx. 70 e ss.

A apreciación da existencia das alusións recae sobre a Presidencia da Cámara o que subliña o importante papel moderador desta figura nos debates parlamentarios.

Existen límites para a entrada en xogo das alusións, o que é razoable posto que tódolos debates xeneran directa ou indirectamente valoracións dos outros interviñentes e polo tanto faise axeitada esta regulación restrictiva que, de non existir, alargaría indefinidamente os debates. As primeiras limitacións poden resumirse en tres aspectos: en primeiro lugar só é posible o turno de alusións se se solicita a instancia de parte, o que imposibilita ó presidente da Cámara da-lo turno de alusións por iniciativa propia.

En segundo lugar o aludido dispoñerá dun tempo máximo de tres minutos, o que pode resultar claramente insuficiente dependendo da entidade das alusións que foran feitas no debate.

Por último, o turno se atribúe coa finalidade exclusiva de rebatelas alusións realizadas, o que volve poñer de relevancia o papel do presidente da Cámara na moderación deste debate das alusións.

Outra limitación deriva da necesaria inmediatez das contestacións ás alusións, xa que é preciso facelas na mesma reunión ou, se o deputado se atopa ausente, na seguinte. Prantéxase aquí a dúbida sobre si o límite temporal é o da seguinte reunión ou o da seguinte reunión na que o deputado se atope presente. Penso que esta segunda opción é a máis acertada, xa que só ca participación directa do aludido pode saldarse a referencia persoal que se fixera.

Finalmente no caso de que as alusións teñan por destinatario un grupo parlamentario rexen idénticos requisitos ós citados e, como é lóxico as contestacións faranse por un representante do grupo aludido nas mesmas condicións restrictivas que vimos de comentar para as alusións ós deputados individuais.

5. As chamadas ó cumprimento do Regulamento

Trátase dunha facultade que se atribúe ós deputados pero dun xeito moi limitado. Maníftase esta concepción restrictiva en dous aspectos:

- a) A necesidade de cita-lo artigo ou artigos dos que se reclama a aplicación. Isto provocaría a imposibilidade de pedi-lo respecto do costume ou de prácticas parlamentarias, cando como é ben sabido, estas forman parte tamén do dereito parlamentario e merecen ser observadas e contar con vías para garanti-la súa vixencia.
- b) A resolución que sobre a observancia do Regulamento tome a Presidencia é inapelable. Trátase dunha decisión expeditiva que suscita o problema da posibilidade ou non de intervención doutros grupos parlamentarios distintos ó que suscita a observancia do Regulamento. Entendo que o principio xeral de audiencia conduce á necesaria participación doutros grupos parlamentarios que desexen ser oídos neste trámite.

De xeito simultáneo á Regulación destas chamadas ó cumprimento do Regulamento atópanse as posibilidades que se outorgan ós deputados de pedir durante a discusión ou antes de votar, a lectura das normas ou dos documentos que coide conducentes á ilustración da materia de que se trate.

Esta facultade do parlamentario individual atopa uns xustos límites na interpretación que da necesidade das lecturas faga a presidencia, pois do contrario podería conducir a unha práctica obstruccionista no desenvolvemento dos debates. A dicción literal do Regulamento parece atribuír certa discrecionalidade na apreciación por parte do presidente, xa que este pode denegalas que coide non pertinenetes ou innecesarias.

6. O dereito de réplica

Configurase con carácter xeral un turno para rectificar ou replicar a todo aquel que fose contradito nas súas argumentacións. Obviamente, a atribución dun turno xenérico con este contido resulta tremendamente problemático. Haberá pois que interpreta-lo restrictivamente outorgandoo só se non existe unha regulación específica do debate en cuestión (8).

---

(8) Así ocorre no Congreso dos deputados segundo apunta López Garrido en aplicación do artigo 73.1 do Regulamento do Congreso dos Deputados. Esta práctica de atribución do dereito

Clara manifestación do excepcional deste turno de réplica é a súa configuración temporal, xa que o Regulamento especifica que terá un tempo máximo de cinco minutos e só poderá outorgarse por unha soa vez. Igualmente, a súa inclusión no artigo que establece as facultades presidenciais para a moderación dos debates denota o condicionamento das réplicas ou rectificacións pola apreciación presidencial.

7. As facultades moderadoras da Presidencia

En todo órgano colexiado resulta imprescindible a figura do moderador coas súas facultades de ordenación dos debates. No caso das deliberacións parlamentarias este papel acada singular relevancia, posto que en ocasións, a intervención da Presidencia pode afectar colateralmente non só á forma e desenvolvemento dos debates senón ó fondo dos mesmos (9).

Os instrumentos a través dos que o presidente pode ordenar os debates e votacións son moi variados. O Regulamento subliña exemplificativamente a posibilidade de acordar a acumulación de asuntos (cando se dea homoxeneidade entre elas, como ocorre no caso das proposicións non de lei e preguntas). Igualmente, cítase a posibilidade de incrementar ou diminuí-los tempos segundo a importancia do asunto debatido. Entendo que nesta materia será necesario ter en conta a opinión da Xunta de Portavoces posto que a expresión regulamentaria “circunstancias conconcorrentes” non pode entenderse como unha atribución de discrecionalidade á Presidencia da Cámara para dosificar os tempos na intervención nos debates.

---

de réplica maniféstase no caso galego dun xeito contraregulatorio no debate das proposicións non de lei tanto en Pleno coma en comisión.

- (9) Sen dúbida non parece recomendable a participación dos presidentes no control do contido sustantivo dos debates, a pesar dalgunha opinión recente da doutrina no sentido de velar pola coherencia dos mesmos en relación á finalidade dos procedementos parlamentarios. Así, Asunción de la Iglesia Chamorro: “A convalidación parlamentaria do decreto lei en España”. *Revista das Cortes Xerais* núm. 44, 2º cuatrimestre, 1998, páx. 61.

8. Os turnos nos debates

O principio xeral no dereito parlamentario galego é o da existencia de tres roldas nos debates: unha a favor, outra en contra e unha terceira de portavoces limitada a aqueles que non interviran nas primeiramente citadas.

A duración as intervencións fixarase pola Mesa de acordo coa Xunta de Portavoces, agás disposición regulamentaria expresa que discipline a substanciación dun instrumento parlamentario concreto e dispoña unha duración determinada. Supletoriamente o Regulamento fala dos debates de totalidade para fixar unhas roldas de intervención de quince minutos, tralas que intervirán os demais grupos parlamentarios durante dez para a fixación das súas posicións.

Un aspecto moi relevante no desenvolvemento dos debates é o atinente á orde de intervención dos grupos parlamentarios. Principio básico no dereito parlamentario de Galicia é o da intervención en orde inversa á importancia numérica de cada grupo. Esta sinxela regra plantexa problemas no tocantes ó Grupo Parlamentario Mixto, especialmente cando a súa composición é numerosa ou moi heteroxénea politicamente.

Os membros do Grupo Mixto deberán distribuír entre eles o seu tempo total de intervención que no seu conxunto non pode exceder ó de calquera outro grupo parlamentario. No suposto de non acadalo acordo será a Presidencia da Cámara a que resolva sobre a distribución do tempo que debe empregar cada un deles.

IV. As votacións

1. O quórum legal

Esta expresión denota a reunión regulamentariamente celebrada cos requisitos de convocatoria ós que fai referencia de xeito xenérico o artigo 79.1 da Constitución. No noso caso concreto implica a asistencia da maioría dos membros dos órganos parlamentarios de traballo (38 deputados do Pleno ou 9 nas comisións parlamentarias).

Esta previsión da necesidade de quórum legal, moi lonxe de ser unha norma imperfecta contén as específicas sancións para o caso do seu incumprimento. Deste xeito, faise necesario pospoñer unha votación por un prazo máximo de dúas horas se chegado o momento da mesma ou celebrada resulta que non existise tal quórum. Ademais, transcurridos os prazos citados, o asunto sería sometido á decisión do órgano competente na seguinte sesión que celebre. Este réxime no tocantes ó quórum subliña a relevancia que o dereito parlamentario atribúe a este instrumento, como mecanismo esencial para garanti-la transparencia dos acordos acadados.

Distinto do quórum legal constitutivo é o quórum de adopción de acordos que, seguindo o principio universal de dereito parlamentario, se cifra na maioría simple dos presentes na sesión parlamentaria de que se trata, aspecto este que polo demais veu a ser reiterado pola xurisprudencia do Tribunal Constitucional na materia. Serán pois, excepcionais, as decisións parlamentarias que esixan maiorías cualificadas como a absoluta, a de tres quintos e a de dous tercios dos membros da Cámara.

2. O desenvolvemento das votacións

O marco constitucional determina que o voto é persoal e indelegable, imposibilitando aqueles instrumentos que, facilitando o traballo dos parlamentarios, oscurecerían a nitidez da manifestación da súa vontade.

Coñecemos que o dereito autonómico admite a modalidade do voto ponderado para determinados acordos adoptados pola Xunta de Portavoces e certas comisións parlamentarias. Aínda que o Tribunal Constitucional non se manifestou de xeito explícito sobre esta materia, parece conciliable a existencia destas vías de adopción de acordos en materias colaterais ás funcións básicas do parlamentario.

Como non podía ser doutro xeito, o voto do deputado tamén está limitado por aspectos éticos, impedíndoselle tomar parte nas votacións sobre resolucións que afecten ó seu propio status na Cámara.

A votación parlamentaria rodéase dun certo ritualismo que trata de subliña-la súa transcendencia como acto do órgano colexiado de goberno. Deste xeito establécese que en ningún caso poderán ser interrompidas, o que parece referir tanto a imposibilidade física como verbal de interrompi-lo acto de formación da vontade da Cámara. No caso galego é habitual que os servicios da Cámara adoiten impidi-la entrada de deputados no salón de sesións no momento no que a votación está tendo lugar, o que non persegue outra finalidade que a garantía do procedemento decisorio.

Establécese, por outra banda, a posibilidade de que se celebre a votación nunha hora prefixada, aínda que esta é unha práctica inusual na Cámara galega, si que se utiliza habitualmente nas Cortes Xerais na votacións dos presupostos xerais dos Estado. O presidente da Cámara pode acordar que chegada a hora fixada e non estando rematado o debate se subliñe nova hora para a súa votación (10).

3. Clases

A valoración que merece a tipoloxía regulamentaria das votacións é negativa, posto que se misturan distintos criterios clasificatorios coa conseguinte perda de claridade sistemática. Con ánimo pois meramente descriptivo subliñarei as votacións que contempla o regulamento do Parlamento autonómico.

a) Votación por asentimento

Ten lugar no caso de aprobación de propostas feitas pola Presidencia, cando unha vez anunciadas non suscitaren ningunha obxección nin oposición. A práctica parlamentaria reserva este sistema de votación para asuntos de trámite (alteracións no tratamento dos puntos da orde do día, ou cuestións de orde de carácter menor) e para as declaracións institucionais que adoitan ser perfiladas con anterioridade no seo da Xunta de Portavoces.

---

(10) Trátase dunha regulación bastante flexible e que choca con algúns preceptos do dereito comparado como artigo 9.3 do Regulamento do Consello Federal alemán, que impide a petición da posposición nas votacións.

b) Votación ordinaria

O dereito parlamentario galego descoñece unha definición desta clase de votacións, limitándose a establecer que a súa realización levarase a cabo por decisión da Presidencia e por algún dos dous xeitos que a seguir se describen. En primeiro lugar, pódese celebrar por procedemento electrónico, no que se acredite o sentido do voto de cada deputado e mailos resultados totais da votación. Resultan coñecidos os problemas que este sistema de emisión do voto ten suscitado en relación coa personalidade do dereito do voto, pois ata o mesmo Tribunal Supremo chegou á demanda atinente a substitución irregular en certas votacións no Senado.

Por outra banda, a votación ordinaria se pode celebrar erguéndose primeiro os que aproben, a seguir os que desaproben e, finalmente, os que se absteñan. A pesar da previsión regulamentaria de que o presidente ordenará o recuento polo secretario ou vicesecretario no caso de dúbida ou a solicitude dalgún grupo parlamentario, este sistema de votación presenta evidentes dificultades para o desenvolvemento áxil e seguro das votacións no Pleno da Cámara.

c) Votación pública

Este sistema de votación consiste no chamamento polo secretario ou o vicesecretario a cada un dos deputados e a obrigada resposta por parte deles en sentido afirmativo, negativo ou de abstención (11).

O chamamento debe realizarse por orde alfabética do primeiro apelido, comezando polo deputado do cal o seu nome sexa sacado a sorte. Esta prescripción pode ter importantes consecuencias no caso de equilibrios parlamentarios en votacións que afecten á responsabilidade política do presidente da Xunta. Por último, os membros do Goberno galego que sexan deputados en maila Mesa votarán ó remate da votación.

---

(11) Resulta singular a proposición de reforma do Regulamento presentada polo Grupo Parlamentario de Izquierda Unida no Principado de Asturias, en marzo de 1999, no sentido de limitar a votación pública por chamamento á disiuntiva "si ou non", que obviamente deriva da particular problemática política xurdida con motivo das votacións de investidura naquela Comunidade Autónoma.

As votacións que afecten á investidura do presidente da Xunta, á moción de censura e á cuestión de confianza serán en todo caso celebradas polo procedemento público por chamamento.

d) Votación secreta

Exceptuando o principio xeral da publicidade parlamentaria, o dereito galego admite taxativamente algúns supostos nos que a identidade e o sentido do voto dos deputados non sexan coñecidos. Esta clase de votacións pode facerse por procedemento electrónico acreditando o resultado total da votación e omitindo a identificación dos votantes ou, por papeletas, cando se tratara de eleccións de persoal, ou decida a Presidencia ou se tiver especificada esta modalidade na solicitude de voto secreto.

O suposto que suscitou máis problemas na Cámara galega é o das eleccións de persoal, que por imperativo regulamentario deberán de celebrarse secretamente, e que en comisións de composición paritaria esixen que o nivel de compromiso e coherencia na votación dos seus membros non conduzan a situacións absurdas (12).

O suposto residual de celebración da votación secreta ten lugar cando se soliciten por dous grupos parlamentarios ou a quinta parte dos deputados ou dos membros da comisión. En caso de solicitudes concorrentes en sentido contrario prevalecerá sempre a votación secreta, se ben esta non poderá celebrarse en materias lexislativas.

4. Os empates

Trátase dunha cuestión que, aínda sendo de carácter técnico, leva consigo importantes repercusións políticas. O principio xeral das votacións

---

(12) Deste xeito ó inicio da V Lexislatura na elección dos membros da Mesa na comisión do Estatuto dos Deputados producíronse certas irregularidades que eran atribuíbles ó carácter secreto do voto e á composición paritaria (un membro por cada grupo parlamentario) da citada comisión. Igualmente esa situación produciuse en certas comisións de estudo con contido determinado e composición paritaria.

empatadas en pleno é o da repetición da votación, que no caso de persistir provoca a suspensión da mesma durante un prazo que coide razoable a Presidencia. Esta última expresión resulta criticable por atribuír unha discrecionalidade excesiva ó presidente colocandoo nunha disjuntiva entre o seu papel institucional e a súa pertencencia a certo grupo parlamentario.

Transcurrido o prazo fixado polo presidente, repetírase a votación, e se de novo se producira empate, entenderase desbotado o dictame, artigo, emenda, voto particular ou proposición da que se trate.

As votacións en comisión seguen un réxime especial. Se se trata dunha cuestión que deba ser ulteriormente sometida ó Pleno entenderase que non existe empate cando a igualdade de votos, sendo idéntico o sentido no que votasen tódolos membros da comisión pertencentes a un mesmo grupo parlamentario, poideran dirimirse ponderando o número de votos con que cada grupo conte no Pleno. Como pode apreciarse trátase dunha aplicación máis do principio do parlamento grupal, xa que se presume *iuris et de iure* o sentido do voto dos restantes membros do grupo parlamentario, cando exista coherencia e homoxeneidade nos membros do grupo que participen na comisión.

5. A explicación do voto

A regra xeral no dereito parlamentario galego é a da atribución a cada grupo parlamentario dun tempo máximo de cinco minutos para explicación de voto sobre unha ou varias votacións que versen acerca dunha mesma cuestión.

Nos procedementos legislativos seguindo a regra xeral só se poderá explica-lo voto trala derradeira votación, a non ser que o texto se dividise en partes claramente diferenciadas para efectos do debate. A duración da explicación do voto pode ampliarse nestes procedementos pola Presidencia ata dez minutos.

Finalmente, o regulamento encárgase de explicita-los casos nos que está prohibida a explicación de voto, que son dous: por unha banda as

votacións secretas (como deriva da súa propia natureza), e por outra aqueles casos nos que o grupo parlamentario intervira previamente no debate, agás se se produciu un cambio no sentido do seu voto, o que esixirá a valoración por parte do presidente do posicionamento que tal grupo tivo no debate que precedeu á votación.